

Godkänd 2025-02-14

unesco

Biosfärprogrammet

Till: Svenska Unescorådet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Verksamhetsberättelse för Biosfärprogrammet Sverige 2024

Den här verksamhetsberättelsen redogör för årets aktiviteter och insatser utifrån verksamhetsplanens fokusområden att stärka biosfärområden som modellområden, stärka det svenska biosfärnätverket, stärka Sveriges roll i det globala Biosfärprogrammet, samt utvecklad kommunikation. Arbetet finansieras av Svenska Unescorådet, styrs av Programkommittén för Biosfärprogrammet Sverige och leds av en nationell koordinator vars arbetsinsats finansieras av Havs- och Vattenmyndigheten och Naturvårdsverket.

STÄRKA BIOSFÄROMRÅDENAS ROLL SOM MODELLOMRÅDEN

Under 2024 har Biosfärprogrammet arbetat för att synliggöra biosfärområden genom medverkan på konferenser och evenemang. Exempelvis deltog den nationella koordinatoren vid SAMHAV och på Svenska Unescorådets konferens för Unesco-koncept lyftes exempel från biosfärområdena fram. Biosfärområdenas arbete lyftes också på Nordiska Ministerrådets konferens om naturbaserade lösningar och på den Nordiska konferensen om EUs vattendirektiv. Vid dessa tillfällen presenterades biosfärområdenas roll som testbäddar samt hur deras arbete bidrar till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

Programkommittén ansvarar för biosfärområdenas kvalité inför nomineringar av nya områden och biosfärområdenas 10-årsutvärderingar. Nomineringen av Storkriket till Unesco genomfördes i september, och halvtidsavstämningar för Voxnadalen och Vindelälven-Juhttáahka har genomförts med framgång. Dessa insatser stärker biosfärområdenas roll som modellområden för hållbar utveckling. Programkommittén gör den kvalificerade bedömningen om ett område har potential att bli ett biosfärområde genom att bevilja så kallad kandidatstatus. En samrådsprocess med Nämdö skärgård genomfördes under året, men området ansågs ännu inte uppfylla kriterierna för att bli biosfärkandidat. Initiativet Hjälmarskapet har ännu inte inkommit med någon kandidatansökan.

STÄRKA BIOSFÄRNÄTVERKET I SVERIGE

För att stärka det svenska biosfärnätverket genomfördes strategidagar för Programkommittén i februari, där bland annat samarbetsformer för årets verksamhet diskuterades.

Projektet "Biosfärområden som testbäddar" har varit centralt under 2024 och har stärkt biosfärområdenas roll som innovativa plattformar för hållbar utveckling. Projektet best-

od av tre delmoment: att genomföra två halvtidsuppföljningar samt en workshop i samband med Örådet, se nedan. Halvtidsuppföljningarna för Biosfärområde Vindelälven-Juhttátahkka och Biosfärområde Voxnadalen genomfördes och gav insikter om biosfärområdenas tvärsektoriella arbetssätt. Lärdomar och goda exempel från biosfärområdena har sammanställts i två rapporter, se sid 4. Projektet finansierades av Havs- och Vattenmyndigheten.

Det så kallade Örådet, det årliga mötet för biosfärkoordinatörer och Programkommittén, arrangerades i slutet av augusti i Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle. Under Örådet hölls två workshopar och en exkursion. En av workshoparna var en del av projektet *Biosfärområden som testbäddar*. Workshopen utvecklade en kommunikativ verktygslåda i form av ett faktablad som kan användas av biosfärområden och Programkommittén, se faktablad *Biosfärområden som testbäddar*, länk på sid 4. Faktabladet har börjat spridas inom ledamöternas organisationer och till bland annat kommuner i Vindelälven-Juhttátahkka och till myndighetsnätverket för friluftsliv.

Örådets andra workshop hade temat *Multifunktionalitet på landskapsnivå* och syftade till att öka den ömsesidiga förståelsen för hur biosfärområden och myndigheter kan samverka mera och dra nytta av varandra i arbetet med naturbaserade lösningar. Resultatet från workshopen visar att biosfärområden kan stödja myndigheternas arbete genom att tillhandahålla praktiska exempel och snabbare implementering av nya metoder och lösningar, samt att det finns god potential för samverkan om naturbaserade lösningar. Dessutom bjöd biosfärområdet på flera inspirerande möten med aktörer i biosfärområdet som visade på samverkan med privat och offentlig sektor kring naturbaserade lösningar, liksom ett fint värdskap. Workshopen och exkursionen var en del i ett pilotprojekt för naturbaserade lösningar inom biosfärområden som finansierades av Naturvårdsverket och där biosfärområdet var huvudman.

STÄRKA SVERIGES ROLL I DET GLOBALA BIOSFÄRPROGRAMMET

Biosfärprogrammet Sverige har haft en aktiv roll i internationella sammanhang. Under EuroMAB-konferensen i Tyskland arrangerade Biosfärprogrammet Sverige workshopen *Nature based solutions – Biosphere reserves as drivers for change* som väckte stort intresse. Vid MAB-ICC-mötet i Marocko deltog den nationella koordinatörn för att bidra till Biosfärprogrammets strategiska utveckling, bland annat till framtagande av en ny global strategi för biosfärområden som väntas antas 2025.

Vid sitt möte, godkände MAB-ICC totalt 11 nya biosfärområden i 11 länder, inklusive i Belgien och Gambia som är nya länder i nätverket, samt två gränsöverskridande biosfärområden. Med dessa nya biosfärområden omfattar World Network of Biosphere Reserves nu 759 biosfärområden i 136 länder, varav 25 är internationellt gränsöverskridande.

Johanna MacTaggart valdes in i styrgruppen för EuroMAB-nätverket, vilket ger Sverige en central roll för att bidra med nordiska perspektiv till det globala programmet.

UTVECKLAD KOMMUNIKATION

Utvecklad kommunikation har stått i fokus under året. Kommunikation är ett viktigt verktyg för att nå ut med effekter av biosfärområdenas verksamheter. Därför var temat för en av Örådets workshopar *Kommunikativa lösningar för att nå ut med nyttan av biosfärområdenas roll som testbäddar*. Målet för workshopen var att identifiera kommunikativa lösningar och se deltagarnas egna pusselbitar i dessa med förhoppningen att inspirera till insikter som blir en grund för arbetet under 2025. Workshopen undersökte också kommunikationsbehov och tillgängliga kommunikationsverktyg i ledamöters organisationer. Ett resultat av workshopen är att Svenska Unescorådet bjuder in biosfärområdenas kommunikatörer till ett möte för fortsatt dialog om kommunikation utifrån ett samlat nationellt perspektiv under 2025.

Under året har arbete med att uppdatera Biosfärprogrammets hemsida påbörjats. Detta inkluderar framtagande av en ny och mer tidsenlig struktur samt utveckling av en interaktiv exempelsamling för att synliggöra HUR biosfärområden kan användas som testbäddar och där konkreta resultat från bland annat halvtidsuppföljningarna presenteras. Arbetet fortsätter under 2025.

PROJEKT SOM PÅGÅTT ELLER GENOMFÖRTS UNDER ÅRET

Supported by Nature

Sverige är initiativtagare och lead partner, via Ronneby kommun, i projektet Supported by Nature som är ett samarbetsprojekt för det internationella nätverket Biosphere for Baltic. Projektet syftar till att öka förståelsen för naturbaserade lösningar och hur de bidrar till bättre miljöförhållanden för Östersjön. Det långsiktiga målet med Supported by Nature är att ta fram ny kunskap som kan leda till att naturbaserade lösningar blir en naturlig del i land- och havsförvaltning. Inom projektet kommer 17 så kallade lärplatser att utvecklas med särskilt fokus på multifunktionella våtmarker, kustvattenhabitat och restaurering av vattendrag. Supported by Nature finansieras av EU genom Interreg Baltic Sea Programme 2021–2027 och beviljades ca 4,7M euro som ett kärnprojekt under prioritering 2: Vattensmarta samhällen. Under året har projektets planeringsfaser genomförts.

Biosfärområden som testbäddar

Projektets mål är att öka lärandet om och förståelsen för biosfärområdenas roll som testbäddar genom att genomföra s k halvtidsuppföljningar för Biosfärområde Vindelälven-Juhttatahka och Biosfärområde Voxnadalen. Projektet ska även bidra till lärande om biosfärområdenas unika arbetssätt och hur det kan appliceras i andra sammanhang. Projektets syfte är att tillsammans med två biosfärområden följa upp deras verksamhet och arbetssätt, identifiera framgångsfaktorer och lärdomar, samt att stärka biosfärområdenas roll som testbäddar för nationella myndigheters verksamheter inklusive regeeringsuppdrag.

Biosphere for Baltic – Future generation

Projektets övergripande syfte är att engagera unga vuxna i Biosphere for Baltic-nätverkets arbete för ett hållbart Östersjön med ambition att långsiktigt öka det inter-

nationella samarbetet kring hur unga vuxna kan engageras i Östersjöns hållbarhetsutmaningar med biosfärområden som plattformar. Projektet ska arrangera ett s k Youth Forum under 2025 som samlar unga vuxna för att stimulera lärande om Östersjön och naturbaserade lösningar. Dessutom kommer projektet att utgöra en plattform för forskare och unga yrkesverksamma för att nätverka och samarbeta i vetenskapliga projekt och innovationer. Utöver nuvarande deltagare i Biosphere for Baltic-nätverket involveras ytterligare tre biosfärområden: Vindelälven-Juhttáahkka, Norra Karelen i Finland, samt Zuvinto i Litauen.

MAB-LAB II

Projektet är en fortsättning på MAB-LAB som finansieras av Nordiska Ministerrådet och pågår under 2024. Danmark är Lead Partner, Norge och Sverige är projektpartners. Projektet resulterade i en exempelsamling av lokala erfarenheter av arbetet med biologisk mångfald i de nordiska biosfärområden, genomförande av fyra digitala nätverksträffar, en inspirationskatalog för utveckling av nästa praxis i en kort och hanterbar form, samt ett sidoevenemang i samband med CBD COP16.

GENOMFÖRDA AKTIVITETER

Programkommitténs Strategidagar	20–21 februari i Stockholm
SAMHAV, föredrag	14 mars i Stockholm
Konferens för Unescokoncept, workshop	14–15 mars i Stockholm
EuroMAB 2024, workshop	3–7 juni i Elbe River Landscape, Tyskland
Halvtidsuppföljning Voxnadalen	11–12 juni i Alfta
MAB-ICC (Globala styrelsemötet)	1–5 juli i Agadir, Marocko
Örådet, workshop	28–29 augusti i Vänerskärg. med Kinnekulle
Nordisk konf om Vattendirektivet, föredrag	25 september i Göteborg
Nordic NBS Conference, föredrag	26–27 september i Malmö
Halvtidsuppf. Vindelälven-Juhttáahkka	2 oktober i Umeå
Presentation av halvtidsavstämningar	26 november, Zoom

PUBLICERADE RAPPORTER OCH INFORMATIONSMATERIAL

- Biosfärområden som testbäddar, faktablad: [Biosfärområden-som-testbäddar.pdf](#)
- Halvtidsuppföljning Biosfärområde Voxnadalen: [Rapport-halvtidsavstämning_Voxnadalen.pdf](#)
- Halvtidsuppföljning Biosfärområde Vindelälven-Juhttáahkka: [Rapport-halvtidsavstämning_Vindelälven-Juhttáahkka.pdf](#)
- Local actions for the new Global Biodiversity Framework (Rapport från MAB-LAB): [Local actions for the new Global Biodiversity Framework \(norden.org\)](#)
- Guide to establish BRs in Nordic Countries (Rapport från MAB-LAB): [Rapport-guide-to-establish-BRs-in-Nordic-countries.pdf](#)

ORGANISATION UNDER 2024

Programkommittén:

Mia Olausson, ordförande, Havs- och Vattenmyndigheten*
Anneli Harlén, ordförande fr o m 18 april, Havs- och Vattenmyndigheten
Ingrid Johansson Horner, Naturvårdsverket*
Kristin Löwenborg, Naturvårdsverket
Maria Tengö, Stockholm Resilience Centre
Camilla Sandström, Umeå Universitet
Mattias Sandberg, Skogsstyrelsen
Dan Rydberg, Skogsstyrelsen
Thérèse Amnéus, Svenska Unescorådet*
Helena Björck, Svenska Unescorådet
Johanna MacTaggart, Biosfärprogrammet Sverige
** Ledamöter som slutat under året*

Biosfärrådet:

Johanna MacTaggart, ordförande, nationell koordinator
Carina Wettemark, koordinator Kristianstads Vattenrike
Helena Torsell, koordinator Vänerskärgrården med Kinnekulle
Elias Regelin, koordinator Älvlandskapet Nedre Dalälven
Daniel Granello, koordinator Blekinge Arkipelag
Vakant, koordinator Östra Vätterbranterna
Ann-Kristine Vinka, koordinator Vindelälven-Juhttátadahkka
Hanna Alfredsson, koordinator Voxnadalen
Anna-Karin Poussart, koordinator Storkriket

Programkommittén har haft fem sammanträden under året. Biosfärrådet har regelbundna zoommöten som hållits sju gånger under året.

EKONOMISKT UTFALL

Årets verksamhet har i stort sett hållits inom budget. Kostnader i samband med ledamöters och koordinatörers medverkan vid Örådet och de två halvtidsuppföljningarna blev något lägre än förväntat, vilket skapade utrymme för omprioritering till fördel för arbetet med kommunikation och utveckling av Biosfärprogrammets hemsida.

Budget för 2024		KOSTNADER
Nationella möten	30 000	20 592
Kommunikation och hemsida	20 000	30 000
SUMMA	50 000	50 592
Erhållet bidrag 2024	50 000	- 50 000
TOTAL SUMMA	0	592